

طبق ماده ۵۳ آیین‌نامه اجرایی مدارس دانش‌آموزان دخترى که ازدواج می‌کنند دیگر نمی‌توانند در مدارس عادی روزانه ادامه تحصیل بدهند و باید یا به مدارس بزرگسالان بروند یا با روش‌هایی همچون آموزش از راه دور و شرکت در امتحانات تحصیلیشان را ادامه دهند. یک راه دیگر هم پنهان کردن ازدواج و ادامه تحصیل در مدارس عادی و در کنار دیگر دانش‌آموزان است

پرونده «جوان» از اخراج دانش‌آموزان متأهل

اخراج به جرم تأهل!

معاون امور زنان و خانواده رئیس‌جمهور: برخی دختران دانش‌آموز بعد از ازدواج از دبیرستان اخراج می‌شوند که در صدد مقابله با این رویه هستیم

تا نام همسرش در شناسنامه نباشد و بتواند از دواجش را از مسئولان مدرسه پنهان کند زیرا طبق قوانین فعلی دانش‌آموزان دخترى که از دواج می‌کنند و متأهل می‌شوند دیگر نمی‌توانند در مدارس عادی ادامه تحصیل بدهند و اگر خیلی مشتاق ادامه تحصیل باشند باید یا در مدارس بزرگسالان ادامه تحصیل دهند و یا خودشان درس بخوانند و متفرقه امتحان بدهند. ساده‌ترین راهکار ممکن همان پنهان‌کاری است. این قانون در حالی برای دانش‌آموزان

دبیرستانی اجرایی می‌شود که تنها با چند ماه فاصله این دانش‌آموزان وقتی در دانشگاه قبول و دانشجوی می‌شوند مشکلی برای تأهل ندارند در حالی که اغلب دانشجویمان و هم‌کلاسی‌های‌شان در محدوده سنی ۱۸ تا ۱۹ سالگی هستند. حالا انسیه خزعلی معاون امور زنان و خانواده رئیس‌جمهور برای اصلاح این قانون قول‌هایی داده تا دانش‌آموزان متأهل هم بتوانند در کلاس‌های درس و در مدارس عادی در کنار سایر دانش‌آموزان ادامه تحصیل دهند.

زهرآچیزری تازه وارد ۱۸ سالگی شده بود و هنوز تا دیلم یک سال تحصیلی دیگر فاصله آینده‌شان را پیدا می‌کنند و پای سفره عقد می‌نشینند. دخترانی که راه ازدواج با کسی است که دوستش دارد و مرد رؤیایش است و راه دیگر هم ادامه تحصیل و انصراف موقت از ازدواج است. البته راه سومی هم وجود دارد و آن این است که ازدواجش را به کسی نگوید و بعد از ثبت نام در مدرسه عقد کند

با افزایش سن ازدواج باید کمتر شاهد دختران ۱۸، ۱۷ ساله باشیم که در سنین متوسطه دوم یا همان دبیرستان قدیم ازدواج کنند با وجود این هنوز هم هستند دخترانی که در این سنین مرد زندگی و آینده‌شان را پیدا می‌کنند و پای سفره عقد می‌نشینند. دخترانی که خیلی‌های‌شان هم استعدادش را دارند و به علاقه‌اش را و دل‌شان می‌خواهد در کنار ازدواج و زندگی متأهلی و درس و تحصیل‌شان هم ادامه دهند و با وجود این طبق قانون این دختران حق ادامه تحصیل در مدارس عادی را ندارند و بسرای ادامه تحصیل باید راهکارهای دیگری را برگزیند.

دانش‌آموزان متأهل می‌توانند ادامه تحصیل دهند اما... آن‌طور که عبدالرسول عمادی سرپرست معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش درباره «اخراج دختران متأهل از مدرسه» می‌گوید بر اساس ماده ۵۳ آیین‌نامه اجرایی مدارس، دانش‌آموزان دخترى که ازدواج می‌کنند، می‌توانند به چند روش ادامه تحصیل دهند.

به گفته وی در روش اول، دانش‌آموز دختر متأهل بدون تغییر ظاهر و عدم صحبت درباره مسائل خانوادگی با دانش‌آموزان دیگر، می‌تواند در مدارس روزانه مانند گذشته ادامه تحصیل دهد.

در غیر این صورت دانش‌آموز می‌تواند در مدرسه بزرگسالان ادامه تحصیل دهد یا اینکه در همان مدرسه روزانه ثبت‌نام کند اما فقط در امتحانات شرکت کند و همچنین امکان تحصیل در مراکز آموزش از راه دور نیز وجود دارد. تصمیم‌گیری در این خصوص بر عهده شورای مدرسه است اما در هر حال دانش‌آموز متأهل اخراج نمی‌شود و از تحصیل محروم نخواهد شد.

نگاه معلم‌ها

ماجرای

دانش‌آموز متأهلی که رتبه ۱۴ کنکور شد

اگر در شناسنامه دانش‌آموز ازدواج ثبت نشده باشد و به کسی چیزی نگوید می‌تواند همچنان در مدارس عادی ادامه تحصیل بدهد اما در صورت ثبت در شناسنامه باید به مدارس شبانه‌برود یا به صورت غیرحضورى تحصیل‌اتش را ادامه دهد و در مدرسه‌ای که شاگردهای عادی حضور دارند اجازه نمی‌دهند این دانش‌آموزان حضور داشته باشند. شاید دلیل این ماجرا به خاطر روایت‌هایی باشد که دانش‌آموزان متأهل می‌توانند از زندگی زناشویی خود داشته باشند. من شخصاً به عنوان یک معلم در محیط مدرسه‌ای که کار کرده‌ام، ترجیح می‌دهم دانش‌آموز متأهل حضور نداشته باشد چرا که حضور یک دانش‌آموز متأهل می‌تواند دغدغه‌های ذهنی سایر دانش‌آموزان را از محیط درس و مدرسه و کلاس به سمت و سوی دیگری سوق دهد. البته این مسئله کاملاً بستگی به خود افراد دارد. به عنوان مثال مدرسه ما یک سال دانش‌آموزى داشت که از کلاس سوم دبیرستان عقد کرده بود و ما تا آخر دوره پیش‌دانشگاهی این مسئله نشدیم. این دانش‌آموز حتى توانست رتبه ۱۴ کنکور را به دست آورد. خود این دانش‌آموز ازدواج را یکی از عوامل موفقیت در کنکور می‌دانست و می‌گفت «همسر مرا به درس خواندن تشویق می‌کرد و این باعث شد رتبه ۱۴ کنکور را به دست بیاورم.» بنابراین این تجربه نشان می‌دهد برای هر فرد و همچنین در محیط‌ها و مدارس مختلف در مناطق مختلف واکنش‌های متفاوتی وجود دارد. اما به هر حال نمی‌توان این نکته را نادیده گرفت که مسئله ازدواج برای بچه‌های دبیرستانی جذابیت دارد و وقتی یکی از هم‌کلاسی‌های‌شان ازدواج می‌کند، این تفاوت برای‌شان جذاب است و این مسئله می‌تواند ذهن بچه‌ها را از درس و مدرسه منحرف کند.

زینب پاییزان – معلم ادبیات دبیرستان فرزانتگان

برخورد با مسئله ازدواج دانش‌آموزان

سلیقه‌ای است

هر چند قانونی در این رابطه وجود دارد که دانش‌آموزان متأهل در مدارس اجازه ندارند در کنار دانش‌آموزان مجرد ادامه تحصیل دهند اما به نظر می‌رسد این مسئله به سلیقه اولیای مدرسه نیز بستگی داشته باشد. در مدارس مختلف مدیر ناظم مدرسه با این موضوع به شکلی متفاوت مواجه می‌شوند. به طور نمونه من در طول دوران کارم با مواردی مواجه بوده‌ام که دانش‌آموز متأهل در بین دانش‌آموزان مجرد کلاس تحصیل می‌کرد اما نظر شخصی خود نسبت به این موضوع مثبت نیست و فکر می‌کنم بهتر است دانش‌آموز متأهل در بین دانش‌آموزان مدرسه نباشد.

این مسئله هم به ویژگی‌های دختران در این سن و سال بازمی‌گردد و جذابیتی که ازدواج و تأهل برای آنها دارد. حضور یک دانش‌آموز متأهل در مدرسه باعث می‌شود تا سایر بچه‌ها ذهن‌شان از درس و مدرسه منحرف شود.

حتی ممکن است این دانش‌آموز متأهل واکنش و رفتار خاصی از خود نشان دهد و مسائل شخصی و خصوصی زندگی‌اش را برای دوستان و هم‌کلاسی‌هایش بازگو نکند اما باز هم بچه‌ها نسبت به این ماجرا کنجکاو هستند و دوست دارند اطلاعات بیشتری را به دست بیاورند. این مسئله موجب می‌شود تا من به عنوان یک معلم ترجیح بدهم دانش‌آموز متأهل سر کلاس حضور نداشته باشد.

حیدری – معلم ریاضی دبیرستان نرجس پاکدشت

اخراج دانش‌آموز با اجبار به پنهان‌کاری

پاک کردن صورت مسئله است

ماجرای حضور دانش‌آموزان متأهل در سر کلاس مانند راه رفتن روی لبه تیغ است. اگر پای صحبت‌های بچه‌ها، معلم‌ها و والدین بنشینید، هر کسی از دیدگاه خودش درباره آن نظر می‌دهد. طبق سیستمی که قبل‌تر معمول بود، بچه‌های متأهل را از ادامه تحصیل محروم می‌کردند و این مسئله در مدارس دولتی بیشتر از مدارس غیرانتفاعی نمود دارد. بنابراین این دختران مجبورند یا ازدواج‌شان را پنهان کنند یا اینکه از مدرسه عادی بیرون بروند و در مدارس بزرگسالان ادامه تحصیل بدهند. نظر شخصی من این است که اخراج با اجبار دانش‌آموزان به پنهان‌کاری اوضاع را بدتر می‌کند و اتفاقاً پنهان‌کاری همچنان بیشتری را در دانش‌آموزان ایجاد می‌کند. در واقع در مورد موضوعات دیگر هم شما با همین مسئله مواجه هستید که هر قدر امری زیرزمینی‌تر باشد جذاب‌تر می‌شود.

بنابراین پنهان‌کاری و اخراج به نوعی پاک کردن صورت مسئله است. به نظر من می‌شود با دختر و خانواده‌اش جلساتی گذاشت و با قانون و مقرراتی این ماجرا را کنترل کرد. این موضوعی است که می‌شود آن را مدیریت کرد. از سوی دیگر در حال حاضر شاید تعداد دخترانی که در سنین دبیرستان ازدواج می‌کنند، به اندازه گذشته نباشد اما این مسئله وجود دارد. از سوی دیگر دختران ما در سنین دبیرستان نسبت به بسیاری از مسائل آگاهی دارند، بنابراین شاید بهترین راهکار این باشد که از دوران کودکی و در سنین پایین‌تر به فرزندان‌مان حریم‌ها و حفظ مسائل شخصی را آموزش دهیم تا در چنین مواردی با چالش‌های کمتری مواجه باشیم.

سمیه قنبری – معلم اقتصاد مدرسه حضرت زهر(س)

مجازی و شبکه‌های اجتماعی بر اساس گروه‌های سنی مختلف ضرورتی است که اگرچه کارشناسان حوزه تعلیم و تربیت بر آن تأکید دارند اما کمتر مورد توجه قرار گرفته است. در مقابل این ما با قوانین خود محروم می‌شویم. از سوی دیگر گاهی تنها چند ماه بین دانش‌آموز بودن در دوره متوسطه دوم و دانشجوی شدن این دانش‌آموزان فاصله است و این بنا باشد درس خواندن دانش‌آموزان متأهل در کنار دانش‌آموزان مجرد آسیب‌زا باشد، این آسیب بر تحصیل در دوران دانشجویی هم مترتب است چرا که فاصله یک ساله یا چند ماهه میان تحصیل یک دانش‌آموز ۱۷، ۱۸ ساله با یک دانشجوی ۱۸، ۱۹ ساله نمی‌تواند چندان تفاوت محسوسی در ارتقای درک آنان از زندگی و تحصیل داشته باشد. اما دو دانشجویی سال اولی که حدود ۱۸ سال سن دارند یکی مجرد و دیگری متأهل می‌توانند در کنار یکدیگر و در یک کلاس بنشینند و درس بخوانند اما دو دانش‌آموز سال آخری که آنها هم حدود ۱۸ سال سن دارند به صلاح نیست در یک کلاس و در کنار یکدیگر درس بخوانند.

حضور دانش‌آموزان متأهل در کلاس درس از نگاه معلم‌ها معلمان و مربیان مدرسه یکی از اصلی‌ترین افرادی هستند که با دانش‌آموزان در ارتباط بوده و با عنایت به تجربیاتی که در این زمینه دارند می‌توانند درباره این موضوع تحلیل درست‌تری ارائه بدهند. از این رو به سیراچ چند تن از معلمان مقطع متوسطه دوم می‌روم و با آنها درباره حضور دانش‌آموزان متأهل در کلاس درس در کنار دیگر دانش‌آموزان هم صحبت می‌شوم.

دریچه

اخراج دانش‌آموزان متأهل مغایر با قانون جوانی جمعیت است

محمد نیک‌ضمیر

یکی از اساسی‌ترین نکاتی که برای تشویق به افزایش جمعیت باید در نظر گرفت مسئله ازدواج جوانان و تشویق به ازدواج است. مسئله ازدواج و تسهیل آن یک قانون قدیمی را در پشتوانه دارد؛ قانون تسهیل ازدواج جوانان که در سال ۸۴ به تصویب رسید و ۱۳ بند دارد اما در عمل هیچ‌گاه این قانون اجرایی نشد. حالا در قانون جوانی جمعیت و تعالی خانواده هم به موضوع ازدواج جوانان توجه شده است.

بر اساس ماده ۳۰ قانون جوانی جمعیت سازمان تبلیغات اسلامی در چهار چوب اساسنامه خود موظف است برنامه جامعی جهت حمایت از فعالان مردمی در حوزه فرزندآوری و تسهیل ازدواج، در قالب هیئات، مساجد، کانون‌های فرهنگی، اعزام مبلغ و مانند آن تدوین نماید.

ماده ۳۱ این قانون نیز می‌گوید وزارتخانه‌های کشور، ورزش و جوانان و فرهنگ و ارشاد اسلامی و همچنین سازمان تبلیغات اسلامی، ستاد امر به معروف و نهی از منکر و سایر نهاد‌های ذی‌ربط مکلفند حداقل ۳۰ درصد از بودجه حمایتی از سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های فرهنگی را به مجموعه‌هایی از قبیل گروه‌های فرهنگی و جهادی، کانون‌های فرهنگی مساجد و سازمان‌های مردنهاد که در جهت کاهش سن ازدواج، تسهیل ازدواج جوانان، تشویق به فرزندآوری و استحکام خانواده با رویکرد دینی تشکیل شده، اختصاص دهند. گزارش سالانه عملکرد و ارزیابی فعالیت‌های صورت گرفته و حمایت‌های موضوع این ماده ضمن ارائه به ستاد ملی جمعیت، به صورت عمومی نیز منتشر می‌شود. دستورالعمل ارزیابی عملکرد موضوع این ماده توسط ستاد ملی جمعیت تدوین و ابلاغ می‌شود.

ماده ۳۲ نیز وزارت راه و شهرسازی و کلیه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مکلفند در سطح شهرها، روستاها، راه‌های مواصلاتی و سایر اماکن عمومی، حداقل یک سوم ظرفیت اسمی سالانه فعالیت تبلیغات محیطی که جهت تبلیغات فرهنگی در نظر گرفته شده است را با موضوع ازدواج، فرزندآوری، رشد جمعیت و تعالی نهاد خانواده اختصاص دهند.

تصبره همین ماده ۳۲ می‌گوید در اجرای این حکم، حداقل ۲۰ درصد از ظرفیت این ماده با نظارت سازمان تبلیغات اسلامی در اختیار نهاد‌های مردمی از قبیل گروه‌های جهادی و سازمان‌های مردم‌نهاد دارای مجوز که در حوزه ازدواج و خانواده فعالیت می‌کنند قرار می‌گیرد. ماده ۳۷ هم می‌گوید سازمان تبلیغات اسلامی مکلف است به منظور ترویج و تسهیل در امر ازدواج، از طریق موسسات فرهنگی، مساجد و روحانیون و دیگر ظرفیت‌های مردمی به توسعه فرهنگ واسطه‌گری در امر انتخاب همسر، با محوری و مشارکت خانواده‌ها و رعایت موازین قانونی و شرعی بپردازد.

در تبصره این ماده وزارت ورزش و جوانان موظف است تأیید سازمان تبلیغات اسلامی مجوز مراکز فعال در امر انتخاب همسر را صادر نماید. در چنین شرایطی و با در نظر گرفتن آمار حدود ۱۳ میلیون جوانی که در صف ازدواج قرار دارند و خیلی‌های‌شان در حال عبور از سن مناسب ازدواج هستند شاید سنگ‌اندازی در مسیر ازدواج جوانانی که برای ازدواج و قرار گرفتن در مسیر زندگی انتخاب‌شان را کرده‌اند شاید چندان عاقلانه و معقول به نظر نرسد اما در عمل وقتی با مواردی همچون اخراج دانش‌آموزان متأهل از مدرسه و اجبار آنها به ترک تحصیل یا تحصیل در مدارس شبانه و بزرگسالان مواجه می‌شویم در عمل نمودهایی از این سنگ‌اندازی را می‌توان مشاهده کرد. شاید برخی از ازدواج دخترى ۱۷ ساله را

ازدواجی زود هنگام به شمار آورند و به همین خاطر با سخت‌گیری‌هایی از این دست موافق باشند اما اگر کمی دقیق‌تر به ماجرا نگاه کنیم و تفاوت‌های فردی افراد را در نظر بگیریم می‌توان دریافت سن و سال یکی از مواردی است که برای ازدواج باید در نظر گرفت. به بیان دیگر آمادگی برای ازدواج و رسیدن به بلوغ عقلی متناسب برای تشکیل زندگی مشترک لزوماً با بالا رفتن سن افزایش نمی‌یابد.

در برخی موارد ممکن است یک دختر ۱۷ ساله به بلوغ عقلی لازم برای ازدواج دست یافته باشد و بتواند به خوبی یک زندگی را مدیریت کند اما یک یک ساله هنوز تا بلوغ عقلی لازم برای شروع یک زندگی مشترک فاصله داشته باشد.

وقتی قوانین حمایتی از ازدواج جوانان اجرایی نمی‌شود و برنامه‌ای برای حمایت از جوانان مجرد و سرر و سامان دادن به آنها وجود ندارد، شاید بهتر باشد افرادی که خودشان راه‌آوردی را انتخاب کرده‌اند در تنگنا قرار ندهیم. این مسئله با قانون جوانی جمعیت هم تناسب بیشتری دارد.